

נר לשולחן שבת

פרשת מי תבא

גליין 838 תשפ"ג

לע"נ הגה"צ רבי אברהם יעקב
זיידל אפשטיין ב"ר יצחק זצ"ל
משגיח ישיבת "תורה אור"
כ"א אלול תש"ע

מעשה מופלא שארע בשבוע שעבר בלב בני ברק

מכיבוד אב ועד השגחה פרטית

נשוא הסיפור הינו בעל תשובה יקר אשר נמצא בתחילת דרכו. קבע עצמו להיות "יושב אהלים", לומד בכולל. ביום שלישי שעבר, קיבל החלטה אמיצה ללמוד את כל הש"ס!!!

אבל איך זה אפשרי, בלי מגיד שיעור?! כמובן שזה יתכן בעזרת ש"ס שוטנשטיין הנפלא, אלא שש"ס זה עולה ממון רב ואין לו את הכסף הזה.

מה עושה יהודי בעת כזו? עמד האיש והתפלל מן הלב לבורא עולם, ביקש שישלח לו ש"ס שוטנשטיין.

לאחר מכן סיפר לאברך שישב לידו את רצונו העז ללמוד את כל הש"ס ואת תפילתו.

אותו אברך אכפתי שמע וקיבל. והנה כאשר חזר לביתו, פגש בחדר המדרגות את שכנו, אדם עשיר. להפתעתו פנה אליו אותו גביר: "תגיד לי, אולי אתה יכול לפתור לי חלום, איני יודע מה פשרו.

הלילה - אבי ז"ל הגיע אלי בחלום ואמר לי: "תמלא את הבית בספרים!" ואני לא מביין - מה אבי רוצה ממני, שאקנה אבני מילואים, זוהר, קצות החושן..."

אמר לו אותו אברך: "אביך התכוון שתקנה ש"ס שוטנשטיין!" הדבר התקבל על לבו, התחבר לרעיון, זה פתרון אמיתי לחלום, הוא מכניס אוצר בבית, ועל כולנה, את זה הוא יפתח..."

עם אבא שמגיע מעולם האמת לא רבים ולא מתווכחים - כבר למחרת - ניגש הגביר שמח וטוב לב לשכנו האברך וסיפר, כי אכן עשה כעצתו והש"ס כבר בביתו.

או אז אמר לו אותו אברך: "יש לי בשבילך כבר "שואל" לש"ס שלך, מברכות ועד נדה!"

ביום חמישי, בבית המדרש, אותו בעל תשובה כבר היה רכון על גמרא כחולה, הוא יצא אל הדרך! (נר לשולחן שבת"י יש"כ להרה"ג רמ"ו)

המעשה הידוע ברועה מן הדרום, יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, שפחז עליו יצרו ובא לפני שמעון הצדיק.

אמר: "רועה הייתי לאבא" - יש להבין למה הוצרך לספר לנו שהיה רועה את צאן אביו דווקא?

נראה לי שהתכוון לחלוק כבוד לאביו, להסביר שמה שזכה לשבר את היצר, מפני שהיה עוסק בכבוד אביו, רועה את צאנו.

לכן הוסיף ופירש שהייתי רועה "בעירי", שהוא מקום שמכירים אותו ואע"פ כן לא היה מתבייש להיות רועה, שהוא עיסוק של אנשים פחותים, בגלל כבוד אביו.

(בן יהוידע" נדרים ט: ועיין מהרש"א, שבא היצר לטורדו מן העולם לעבור על מצות כיבוד אביו)

נסיים: משוהו מרבינו ה"בן איש חי" על נר לשולחן שבת...

בשבת אומרים ומברכים "שבת שלום". פירשתי הטעם בזה: בימי החול אין שלום בין הגוף והנפש בעת האכילה. הגוף רוצה ומשתוקק לאכול מותרות לתענוג ואילו הנפש מואסת בזה.

אבל בשבת שעונג ומותרות הם מצוה, אז גם הנפש נוח לה באכילה שיש בה עונג, נמצא שיש שלום בין הגוף לנפש, לכן אומרים "שבת שלום".

אכן מי שאוכל בשבת בחושך, בלי נר, אין באכילתו עונג, ממילא חסר השלום בבית, כי לנפש לא נוח באכילה זו, אם לא מקיים מצות 'עונג שבת', לזה נאמר בגמרא "ותזנח משלום נפשי" זו הדלקת הנר בשבת". (בן יהוידע" שבת כו.)

השבוע חל יום הזכרון לגאון ישראל והדרו, שר התורה רבינו יוסף חיים, ה"בן איש חי", נפטר י"ג אלול תרס"ט

"ארור מקלה אביו ואמו" - אפילו בדברים, אפילו ברמיזה... ובספר חרדים כתב, שבכלל זה אם מבוזה בלבו והביא מעשה! (בא"ח שופטים ב)

המקל והאב...

היתה דעתו של אדם בדוחה עליו. ציווה על בנו הגדול לעשות מעשה נערות - לרכוב לפניו על מקל בחצר, ולעשות קולות כמו סוס וכיוצא בזה... הבן התבייש לעשות מעשה שטות כזה, ושאל: האם הוא מחוייב לעשות זאת בשביל כבוד אביו?

תשובה: נאמר בגמרא (כתובות עא: רש"י) "המדיר את אשתו על מנת שתמלא כדי מים ותשפכם לאשפה, יוציאנה ויתן כתובתה, מפני שנראית כשוטה!" נמצא שאע"פ שאישה חייבת בכבוד בעלה, אם הוא דורש ממנה לעשות מעשה שטות - פטורה. כן הוא הדין בנידוננו, שהבן פטור בוודאי. (תורה לשמה" ע"ד)

אסור לאדם להכביד עולו על בניו ולדקדק עמהם, כדי שלא יבואו לידי מכשול, ואב שמחל על כבודו מחול. (בא"ח שופטים ב' כ"ב)

שאלה: עשרים שנה כבר חלפו מפטירת אבי, האם אני צריך להמשיך ולעשות יארצייט כנהוג, או די במה שעשיתי עד עתה.

השיב ה"בן איש חי": יום היארצייט אין לו גבול של שנים, ואף אם יחיה הבן מאה שנה אחר פטירת הוריו צריך לשמור על דיני יום זה, כנהוג, קדיש, נר, צדקה ולימוד כפי יכולתו.

מפני שנפש האדם אף שנכנסת לגן עדן, אינה קונה שלימות בפעם אחת, אלא עולה בהדרגה מדי זמן, יש נשמה שאפילו אחר אלף שנים לא תגיע לכל המעלות הראויות לה.

גם דע שבכל פעם שהנפש עולה בגן עדן מדרגה לדרגה יהיה לה דין ומשפט. אם כן תמיד יש תועלת לנפש מכח המעשים הטובים של הבן, אפילו אחר מאה שנים ויותר. (סוד ישרים ד' י"ז)

היה יהודי אחד שלמד משניות לעילוי נשמת עצמו... באומרו: למה לי לסמוך על אחרים, אם זה דבר טוב כל כך לנשמותי, מדוע לא אעשה זאת בעצמי כל עוד נשמותי בי ואני יכול לעשות זאת! (הגאון רבי אברהם יעקב פאם - "מורה צדק" רחשי לב)

מניין בו כולם אומרים קדיש ואין אף אחד שעונה אמן, מותר לעשות כן. (שו"ת "רב פעלים" או"ח ב' י"ד) אכן בספרו "בן איש חי" כתב רבינו שלכתחילה יזהרו שיהיה אחד שיענה להם אמן. (ויחי א' ט"ז)

סיפר הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א: בנו של רבינו ה"בן איש חי" מדי שנה היה שוכר פועלים כדי שיבנו את קברו של אביו...

בבגדד היו המצבות עשויות מחימר ולא מאבן, והיו האנשים העולים על קבר ה"בן איש חי" נוטלים לסגולה מן המצבה, כך היתה המצבה מלאה חורים... לכן בכל שנה היו מחדשים את הקבר. (מתוך שיעורו, חשון תשס"ט)

הסבא קדישא, הרב אלפנדי היה משתבח ואומר כי הגאון רבי יוסף חיים שולח לי מכתבים. והיה אומר זאת בשמחה רבה, להראות כמה הוא מתכבד באותם מכתבים. (הקדמה ל"בן יהוידע")

"ובאו עליך כל האלה והשיגוך עד השמדך..." (כ"ח מ"ה)

"הכל כתוב בכי תבוא!"

סיפר יחידי שליט"א: משפחתנו ילידת הולנד, סבא רבא איסלר היה תלמיד חכם ואיש עשיר. היה להם עסק גדול של כלי נגינה. במלחמת העולם השנייה הם התחבאו בשני מקומות מסתור. גברים ונשים, הבניין בו התחבאו הגברים היה מול המפקדה הנאצית בעיר! החביאה אותם גרמניה חסידת אומות העולם, נשואה להולנדי, שאחיה היה בכיר בס.ס.!

בעקבות הלשנה הגרמנים תפסו את הנשים. הגויה העבירה לגברים מכתב בו הודיעה את הבשורה הרעה, כתבה מי האיש שהלשין עליהם וסיימה: "תתפללו לאלקים שישמור עליהם".

הבלתי יאומן קרה - כל המשפחה שלי חזרה מהמלחמה בחיים! סבא חלם לפני השואה שני חלומות מטלטלים: באחד ראה והנה כל הרקיע מעליו עננים שחורים, ואומרים לו, שעומדות להגיע צרות רבות ליהודים, אבל בגלל שהוא עשה הרבה חסדים משפחתו תנצל.

בחלום השני, חלם שהוא טובע בים. פתע בא איש זקן, מחזיק בידו לחמניה ארוכה - בגט צרפתי ואמר לו: "אתה הצלת אנשים רבים, בזכות זה תנצל" - הושיט לו את הבגט, הוא תפס בו והזקן משך והעלה אותו מהים!

היה להם עסק של כלי נגינה. מדי יום רביעי היתה מגיעה סחורה לחנות. פעם הסבתא שמה לב שהגוי הנהג לא נראה טוב, היה חיזור. שאלה אותו לשלומו, אם הוא חולה.

סיפר שבגלל עניונו אין להם אוכל - 'אני והילדים שלי הולכים למות מרעב'. הכניסה אותו לביתם, הכינה שבעה סנדוויצ'ים לכל משפחתו. ואמרה לו שמכאן ואילך בכל פעם שהוא מגיע היא תיתן לו אוכל בשפע לכל בני ביתו, אמרה ועשתה.

בשלהי מלחמת העולם היה רעב המוני בהולנד, הידוע בכינוי "חורף הרעב", בהולנדית hongerwinter! ארבעה מליון נפש חיו בתת תזונה, שמונה עשר אלף הולנדים מתו מרעב! הגויה שהחביאה אותם הודיעה להם: 'זהו, אין לי יותר אוכל להביא'.

סבא יצא לרחוב. על אף האזהרות והתחנונים שהזהירו אותו לבל יצא 'יתפסו אותך, אתה נראה יהודי...' אך הוא אמר שחייבים לצאת, אחרת נמות ברעב. ברחוב השני או השלישי פגש את הגוי המוביל הווא, שהם הצילוהו מרעב. מעתה ואילך הוא דאג להם למזון. ממש שלח לחמך!!!

ביום התחבאו בתוך מחבוא, מרתף מוסתר מאחורי ארון. בלילה היו עולים וישנים בדירה. כל בוקר, לפני שירדו ונכנסו למחבוא, סבא היה מאוורר את המצעים. מקפל ומסדר אותם הדק היטב. יום אחד הגיעה ביקורת פתע של הגסטפו לבית בו התחבאו. עברו בדירה לחפש יהודים. הקצין חשד ושאל את בעל הבית, למה אתם צריכים כל כך הרבה מיטות!?

האיש השיב שיש לו אח בכפר, שכאשר יבוא עם משפחתו, יהיה להם היכן לישון.

איש הגסטפו הרים את השמיכה ונגע בסדין. לבדוק, והיה אם מישהו ישן במיטה בלילה היתה עדיין חמימות במיטה - רשעות שטנית - נס שסבא איזורר!

במחבוא, סבא כתב לוח שנה מן הזכרון. אחרי השואה הם בדקו והכל היה מדויק!

הנשים, גורשו למחנה טרזינשטט. שש שעות לפני שהנאצים עמדו להרוג אותם, הרוסים הקדימו וכבשו את טרזינשטט. הרוסים לא נכנסו פיזית, עמדו בחוץ, פחדו להכנס, חששו שהנאצים לבשו בגדי אסירים ומתחבאים בין יושבי המחנה.

הם אסרו על יושבי המחנה לצאת. זרקו להם אוכל מבעד לגדרות. סבתי פתחה קופסת שימורים, זה היה בשר ורוד, מאד מגרה, נראה טוב. הבת הקטנה כולה מורעבת התחננה לאכול. אך סבתא בתקיפות אופיינית אמרה: "לא ולא, אנחנו לא אוכלים את זה, זה חזיר, כולם חושבים שזה דג סלמון, אנו לא נאכל את הדבר הטמא הזה! ילדתי, אל תגלי לשאר האסירים שזה חזיר, פיקוח נפש, הם חייבים לאכול כדי להשאר בחיים".

הרוסים זרקו גם ירק 'רברבר'. זה החיה אותם. כל שנה לכבוד חג הפסח סבתא היתה מבשלת 'רברבר', רוקחת ממנו מעדן, זכר והודאה לניסים שהם עברו.

בבריתות במשפחה, סבא שכיבדוהו להיות סנדק, היה מחזיק את התינוק ובוכה בכיות נוראות. אומר בהתרגשות: "מי האמין שישארו יהודים בעולם, והנה אני זוכה לעשות ברית לנין שלי!"

לימים, אחרי המלחמה, הבת שאלה את אמה-סבתא: "איך נשארנו יהודים מאמינים, שומרי תורה ומצוות, אחרי כל מה שעברנו - זוועות נוראות, יסורים, רעב, ניסויים!?"

סבתא פתחה את ספר דברים, את פרשת כי תבוא-הקללות: "ראי, הכל כתוב כאן--נהייתי יותר מאמינה אחרי השואה!" ("נר לשולחן שבת" וקיצרתי)

טרבלניקה - בחור מן הפועלים, אותם שפינו את חפצי הנרצחים, כונה בשם 'מאיר קאפו', היה בנו של סופר סת"ם ובעל קול ערב. הוא הנהיג כאן מנהג משלו. ערב ערב, משנסגרו כולם בתוך הצריף היה עומד ומתפלל ערבית בציבור, מסיים ב"א-ל מלא רחמים" ולאחר מכן היהודים בצריף אומרים "קדיש" בקול רם. אפילו הגרמנים היו באים להאזין מעבר לחלון, משום כך הוא נחשב בעיניהם ועשו אותו קאפו.

אף זו תמונה מן המציאות בטרבלניקה - הרוצחים עומדים בשעת לילה, סמוך ונראה לשדה המתים ומאזינים ל"א-ל מלא רחמים" יהודי לזכר המתים שהם עצמם רצחום... ("בחצות ורשה"-ארלך)

'מצא בו מנוח' - סבי, הרב חפץ, כל לילות השבוע היה מתעורר פעמים רבות מתוך חלומות בעתה, נזכר בזוועות הנאצים בשואה, בשבת היה ישן טוב! ("נר לשולחן שבת" מהרה"ג י"ל)

